



Политичка партија ЛЕВИЦА
ул. „Мирослав Крлежа“ бр. 20-1/12; општина Центар – 1000 Скопје
Трансакциска с-ка: 300000004515386 – Комерцијална банка
ЕДБ: 4044016512070 | ЕМБС: 7108192
www.levica.mk | contact@levica.mk | тел. 075/885-645



И Т Н О – ВРЕМЕНА МЕРКА!

Д О: УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ул. „Кеј Димитар Влахов“ бр. 19 – 1000 Скопје
тел.–факс: 02/3119-355 | www.ustavensud.mk | mail@ustavensud.mk

ПОДНОСИТЕЛ: ПОЛИТИЧКА ПАРТИЈА ЛЕВИЦА

ул. „Мирослав Крлежа“ бр. 20/1-12 – о. Центар, 1000 Скопје
ЕМБС: 7108192 | ЕДБ: 4044016512070
Трансакциска с-ка: 300000004515386 – Комерцијална банка
www.levica.mk | contact@levica.mk | тел. 075/885-645

ИНИЦИЈАТИВА

ПРЕТСТАВКА ЗА ПОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА

ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА УСТАВНОСТА И ЗАКОНИТОСТА НА ПОДЗАКОНСКИ ПРАВЕН АКТ

I

Целта на оваа иницијатива за конституциона, јудициелна, нормативна, репресивна и апостериорна контрола in abstracto, е поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Уредбата за изменување и дополнување на Уредбата за униформата и ознаките на униформата на полицијата бр. 41 – 2346/1** од 15 март 2022 година (Сл. весник на РСМ бр. 67/2022, стр. 20, нумерација §782) – како подзаконски општ правен акт, донесена од **Владата на Република Северна Македонија, во целина.**

II

Оваа иницијатива за оцена на уставноста и законитоста на овој спорен пропис ја поднесуваме, согласно член 24, став 1; чл. 108; чл. 110, ст. 1, ал. 1 и чл. 112, ст. 1 од **Уставот на Република Северна Македонија** (1991); како и чл. 12 од **Деловникот на Уставниот суд на РСМ** (1992).

III

Во склоп на оваа Иницијатива, поради итноста и сериозноста на ова правно прашање, паралелно и симултано истакнуваме и посебно **барање за изрекување времена мерка** (по чл. 27 од **Деловникот**) – поради тоа што со спроведувањето во пракса на оспорениот акт, односно со неговото ефективно извршување во пракса, се предизвикани тешко отстранливи и штетни последици по унитарниот карактер,



суверенитетот, територијалниот интегритет и независноста на државата. Поради ова, неодложно бараме – во текот на траењето на постапката, а до донесувањето конечна одлука по предметов – Судот да донесе привремено *решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија* преземени врз основа на оспорениов подзаконски правен акт.

IV

Бараме комплетно **поништување**, т.е. **целосна касација** со ретроактивно дејство (лат. *ex tunc* = „оттогаш“) на побиваниот правен акт **во целина** – со Ваша **конечна и мериторна одлука** – од причини што, основано, сметаме дека постојат неотстранливи формално-правни и материјално-правни причини за неговата ништовност, кои се во директна спротивност со Уставот на РСМ, Законот за полиција, Законот за внатрешните работи и Правилникот за носењето, времето на траење и распределбата на униформата и ознаките на униформата на полицијата, а кои детално ќе ги објасниме во образложението подолу.

V

Сметаме дека оспорениот акт е спротивен на следниве **уставни одредби**, стипулирани во нормативниот дел на *Уставот на РСМ* (1991) – особено во Делот I: *Основни одредби* и во Делот II: *Основни слободи и права на човекот и граѓанинот* – оддел 3 „Гаранции на основните слободи и права“:

а) Амандман V, т. 1, 2 и 4 од УРСМ:

(1) На целата територија во Република Северна Македонија и во нејзините меѓународни односи службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

(2) Друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните, исто така, е службен јазик и неговото писмо, како што е определено со овој член.

(4) Кој било граѓанин кој живее во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, во комуникацијата со подрачните единици на министерствата, може да употреби кој било од службените јазици и неговото писмо. Подрачните единици надлежни за тие единици на локална самоуправа одговараат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмо што го употребува граѓанинот. Секој граѓанин во комуникација со министерствата може да употребува еден од службените јазици и неговото писмо, а министерствата одговараат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмото што го употребува граѓанинот.



б) чл. 1, ст. 2 од УРСМ:

Суверенитетот на Република С. Македонија е неделив, неотуѓив и непренослив.

в) чл. 8, ст. 1, ал. 3 и 11 од УРСМ:

Темелни вредности на уставниот поредок на Република С. Македонија се:

ал. 3: влaдеењето на правото;

ал. 11: почитување на општо прифатените норми на меѓународното право.

г) чл. 51 од УРСМ:

Во Република С. Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да го почитува Уставот и законите.

Исто така, сметаме дека оспорениот подзаконски акт е спротивен на следниве **законски и подзаконски одредби**, стипулирани во: *Законот за употребата на македонскиот јазик* (Сл. весник на РМ бр. 5/1998 и 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15, 193/17); *Законот за полицијата* (Сл. весник на РМ бр. 114/2006 и 6/09, 145/12, 41/14, 33/15, 31/16, 106/16, 120/16, 21/18, 21/18, 64/18, 294/2021) – особено во делот I: *Основни одредби*, во делот V: *Работни односи* и во делот VII: *Овластување за подзаконски прописи; Законот за внатрешни работи* (Сл. весник на РМ бр. 42/2014 и 116/14, 33/15, 33/15, 5/16, 120/16, 127/16, 142/16, 190/16, 21/18, 135/18, 108/2019, 275/19, 110/21); во *Правилникот за носењето, времето на траење и распределбата на униформата и ознаките на униформата на полицијата* (Сл. весник на РМ бр. 169/2016 и 270/19, 69/21) – особено во делот 2: *Носење на униформите*, оддел 2.1.4: „Носење на ознаки на основната униформа“:

а) чл. 2 од Законот за употребата на македонскиот јазик:

Македонскиот јазик е духовно богатство од посебно културно и историско значење за Републиката.

Употребата на македонскиот јазик, како службен јазик е право и должност на граѓаните на Републиката.

б) чл. 6, ст. 1, ал. 4 од Законот за употребата на македонскиот јазик:

Заштитата, унапредувањето и збогатувањето на македонскиот јазик опфаќаат особено:

- афирмирање на потребата од зголемена општествена и индивидуална грижа за битието и природата на македонскиот јазик во јавната комуникација;

в) чл. 20, ст. 1 од Законот за полиција:

За вршење на полициските работи, на територијата на Република Северна Македонија се формираат Сектори за внатрешни работи.

г) чл. 95, ст. 1, ал. 3 од Законот за полиција:

Работен однос во Полиција може да заснова лице кое ги исполнува следниве општи услови: 3) активно да го користи македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

д) чл. 127 од Законот за полиција:

Владата ќе донесе подзаконски прописи за начинот на стекнување на звањата и ознаките на звањата на полициските службеници, за униформата и ознаките на униформата на Полицијата, личностите и објектите што се обезбедуваат, видовите на мерки и активности и степените на обезбедување, како и за видот на вооружувањето на Полицијата и опремата на полициските службеници.

ѓ) чл. 41, ст. 1, ал. 1, 4 и 6 од Законот за внатрешни работи:

Согласно со критериумите од членот 40 од овој закон, работните места на работниците во Министерството, се класифицираат во седум категории и тоа:

- категорија Б – раководни работници во организациските единици со надлежност на цела територија на Република Северна Македонија,
- категорија Д – стручни работници во организациските единици со надлежност на цела територија на Република Северна Македонија,
- категорија Е – помошно-стручни работници во организациските единици со надлежност на цела територија на Република Северна Македонија.

е) чл. 6 од Правилникот за носењето, времето на траење и распределбата на униформата и ознаките на униформата на полицијата:

Ознаките на основната униформа, амблем "ПОЛИЦИЈА", натпис "ПОЛИЦИЈА", амблем во форма на штит со намалени димензии и металната ознака за шапка ги носат полициските службеници кои извршуваат работни задачи од општа надлежност, заштита на определени личности и објекти и полициските службеници во организациските единици со седиште во МВР.

Амблемот "ПОЛИЦИЈА", натписот "СООБРАЌАЈНА ПОЛИЦИЈА", амблемот во форма на штит со намалени димензии и металната ознака за шапка ги носат полициските службеници во организациските единици кои извршуваат работни задачи од областа на сообраќајот.

Амблемот "ГРАНИЧНА ПОЛИЦИЈА", натписот "ПОЛИЦИЈА", амблемот во форма на штит со намалени димензии и металната ознака за шапка ги носат полициските службеници кои извршуваат работни задачи од областа на граничните работи.

Амблемот "ПОЛИЦИЈА", натписот "ПОСЕБНА ЕДИНИЦА ЗА ПОДДРШКА", амблемот во форма на штит со намалени димензии и металната ознака за шапка ги носат полициските службеници во Единицата за обука и поддршка и Посебната единица за поддршка.

Амблемите "ПОЛИЦИЈА" и "ГРАНИЧНА ПОЛИЦИЈА" се носат на левиот ракав, натписите "ПОЛИЦИЈА", "СООБРАЌАЈНА ПОЛИЦИЈА" и "ПОСЕБНА ЕДИНИЦА ЗА ПОДДРШКА" се носат на десниот ракав на составните делови на основната



униформа, амблемот во форма на штит со намалени димензии се носи на предниот дел на капата "БК", теренската капа и капата "ЕУ", а металната ознака за шапка се носи на предниот дел од шапката.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

1. ОСПОРЕНИОТ ВЛАДИН АКТ ГО РУШИ ОСНОВНИОТ ПРИНЦИП ВО ПОЛИЦИЈАТА НА ЕДИНСТВЕНОСТ НА УНИФОРМАТА – КАКО СТАНДАРДИЗИРАНА ОБЛЕКА, НАСЕКАДЕ НИЗ ЦЕЛАТА РЕПУБЛИКА, БЕЗ ИСКЛУЧОК

Со оглед на тоа што постои единствен состав на полицијата на територијата на целата држава, правењето разлики во униформите значи директна закана врз **унитарниот карактер**, суверенитетот, територијалниот интегритет и независноста на државата.

Во тој контекст е и определбата на уставотворецот и на законодавецот. Имено, ниту во Законот за внатрешни работи, ниту во Законот за полиција, како единствени закони со кои непосредно се уредува работата на Министерството за внатрешни работи и Полицијата не е предвидена можност за отстапување од **принципот на единственост на униформата**. Владата со подзаконски пропис го уредува изгледот на униформата и ознаките на униформата на Полицијата во целина, алутирајќи на единствен изглед, без предвидување на можност за промена на изгледот на униформата или ознаките, во зависност од секторската припадност на службеникот [чл 127 од ЗП].

Таков подзаконски пропис е веќе донесен и во истиот, целосно во согласност со основниот принцип на единственост на униформата е предвиден унифициран изглед на униформата и на ознаките на неа. **Уредбата за униформата и ознаките на униформата на полицијата** (Сл. весник на РМ бр. 169/2016 и 270/19, 59/21) го утврдува изгледот на униформата на Полицијата во целина, подеднакво и единствена разлика која ја предвидува во униформите е според видот на униформата: 1. Основна, 2. За извршување посебни и специјални задачи, 3. За воздухопловна служба, 4. Свечена и 5. За резервниот состав на полицијата! Значи, разлика во однос на територијалото дејствување на полицијата не постои, а кој принцип извира од непосредно повисоките законски прописи. Ознаките на основната униформа се предвидени во оваа Уредба истите унифицирано за целата територија на државата содржат експлицитно наведени натписи и тоа: натпис "ПОЛИЦИЈА", натпис "СООБРАЌАЈНА ПОЛИЦИЈА", натпис "ПОСЕБНА ЕДИНИЦА ЗА ПОДДРШКА", амблем "ПОЛИЦИЈА", амблем



"ГРАНИЧНА ПОЛИЦИЈА", амблем во форма на штит со намалени димензии и метална ознака за шапка.

Дополнително, во истата насока на доследно почитување на принципот на единственост на униформата, министерот за внатрешни работи во рамките на своите надлежности донел **Правилник за носењето, времето на траење и распределбата на униформата и ознаките на униформата на полицијата** (Сл. весник на РМ бр. 169/2016 и 270/19, 69/21) кој предвидува ознаките на основната униформа да содржат, амблем "ПОЛИЦИЈА", натпис "ПОЛИЦИЈА", амблем во форма на штит со намалени димензии и металната ознака за шапка и истите ги носат полициските службеници кои извршуваат работни задачи од општа надлежност, заштита на определени личности и објекти и полициските службеници во организациските единици со седиште во МВР, без разлика на секторската распределба на униформираниите полициски службеници [чл. 6 од Правилникот].

Спротивно на наведената законска и подзаконска регулатива, оспорениот контроверзен владин акт овозможува, противправно, да се зобиколи основниот принцип во полицијата на единственост на униформата! Со тоа, конкретниот оспорен акт апсолутно го нарушува системот на **нормативна хиерархија** и овозможува заобиколување на предвидените уставни и законски норми, а со тоа е спротивен на член 51 од УРСМ. На овој начин, непотребно и длабоко се подрива конзистентноста на уставниот поредок и согласноста на подзаконските акти со законите и со уставот, како и усогласеноста на нормативните текстови, кои треба да градат непротивречен правен систем во една функционална *правна држава* (герм. *Rechtsstaat*). Ваквата подзаконска регулатива е нејасна и создава неконзистентност на правните прописи од ист и различен ранг.

Оваа конструкција на оспорениот подзаконски акт го руши концептот на **владеењето на правото** (англ. *Rule of Law*), како темелна вредност на нашиот уставен поредок, а гарантиран во чл. 8 од Уставот. Ова, дотолку повеќе што, од досегашните одлуки и решенија на Уставниот суд на РСМ, токму *правната сигурност* е дел од фундаменталното начело на владеење на правото, односно составен и нераскинлив дел кој е инкорпориран во овој авторитативен јавноправен стандард! Според едно постоечко начелно правно мислење (лат. *opinio iuris*) на Уставниот суд, токму „владеењето на правото подразбира доследна примена на законските прописи кои треба да се општи, точно одредени и недвосмислено формулирани правила“¹ – а не непрецизни, диспропорционални, малициозни или преекстензивни

¹ Цит. сп. *Решение на Уставен суд на РСМ – У. бр. 77/11 (6.VII.2011)*; т. 6, стр. 6.



привилегирачки / дискриминирачки одредби со кои се саботира и се девестира
правиот поредок.

**2. УПОТРЕБАТА НА ДРУГ ЈАЗИК И ПИСМО, РАЗЛИЧЕН ОД МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НЕГОВОТО
КИРИЛСКО ПИСМО, НА УНИФОРМИТЕ НА ПОЛИЦИЈАТА Е СПРОТИВНА НА УСТАВНИТЕ И
ЗАКОНСКИТЕ ОДРЕДБИ СО КОИ СЕ РЕГУЛИРА ПРИМАРНАТА И СТАНДАРДНА УПОТРЕБА НА
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК**

Оспорениот акт, како директна последица на т.н. *Тиранска платформа*² донесена од страна на партиите на албанското малцинство во Македонија, свесно **го истиснува македонскиот јазик** и неговото кирилско писмо од уставно загарантираната надредена положба, споредбено со останатите т.н. малцински јазици. Одредбите од оспорениот акт се особено спротивни на тенденциите на законодавецот да се обезбеди посебна заштита, унапредување и збогатаување на македонскиот јазик. Со тоа се врши злонамерен и незаконски притисок врз општествената и индивидуалната грижа за битието и природата на македонскиот јазик, нешто што е изрично забрането со чл. 6 ст. 1 ал. 4 од *Законот за употребата на македонскиот јазик*. Во тој контекст, со оспорениот акт се врши значително миноризирање на македонскиот јазик, како духовно богатство од посебно културно и историско значење за Републиката и се доведува во прашање неговата употреба, како службен јазик, а сето тоа е право и законска должност на граѓаните на Републиката, согласно чл. 2 од цитираниот ЗУМЈ. Итонијата да биде поголема, се доведовме во ситуација да имаме Инспекторат за контрола на употребата на албанскиот јазик, во ситуација кога немаме Инспекторат за контрола на употребата на македонскиот јазик, кој не се употребува во скоро половина од државата (пр. Западна Македонија).

² На донесувањето на ЗУИ му претходеше потпишувањето на антимакедонската т.н. *Тиранска платформа* меѓу лидерите на албанските политички партии во Републикава и највисоки државни претставници во соседна Република Албанија!? Тиранската платформа, како чин на флагрантно мешање во внатрешните работи на Македонија, на прикриен и подмолен начин, фаворизирајќи права и интереси на една малцинска етничка заедница во државата за сметка на интересите на мнозинскиот народ, како и за сметка на интересите на другите помалубројни немнозински етнички заедници – има за цел директно и некриено загрозување на уставниот поредок и безбедноста на државата! Истата предвидува „постигнување целосна јазична еднаквост, употребата на албанскиот јазик на сите нивоа на власта и гаранција за неговата примена како фундаментално и уставно право“ [!?!], преку отворено противправно мешање на други држави во уставниот поредок на Република С. Македонија. Според ова, контроверзната политичка т.н. *Тиранска платформа* има за цел насилнички да го промени Уставот и албанскиот јазик со неговото писмо да стане официјален јазик, што би значело дека ќе се воведо двојазичност на целата територија на Македонија.



Уставот ја предвидува употребата на македонскиот јазик и неговото крилско писмо на целата територија на државата како *службен јазик и писмо* [Амандман V, т. 1 од УРСМ]. Значи, секое дејствување во рамките на државата кое има унифициран карактер, т.е. кое се потпира на **принципот на целовитост и територијалност** мора да ја следи оваа уставна одредба. Оваа уставна обврска се однесува и на Полицијата која покрај другите принципи, функционира и врз основа на територијалниот принцип, кој неминовно ја обврзува Полицијата да функционира на територијата на целата држава унифицирано т.е. законот со кој се уредува нејзината надлежност мора да се применува потполно исто и подеднакво на целата државна територија.

Дополнително, **Амандманот V**, т. 2 од Уставот предвидува дека и друг јазик може да биде службен, но не како сакаме или како ќе ни текне – туку, императивно, онака како што е уреден со самиот Амандманот V! Во овој амандман експлицитно се наведени ситуациите кога друг јазик може да се користи како службен и притоа, во ставот 4, кој опфаќа комуникацијата на граѓаните со министерствата, се наведува дека единствено во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, во комуникација со подрачните единици на министерствата. Значи Уставот дозволува само вербалната и пишаната комуникација на граѓаните со министерствата во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, да може да се одвива покрај на македонски јазик и на службениот јазик и писмо што го употебува граѓанинот. Тоа е единствениот сегмент кој Уставот го дозволува! Можело да биде поинаку, но не е.

Со оспорениот акт се екстензира оваа уставна одредба до граници на непознаватливост и неспроведливост, нарушувајќи ги основните уставни **принципи на унитарност** и неделивост на суверенитетот и територијалниот интегритет на Републиката. Имено, *унитарната / проста држава*, како облик на државно уредување, подразбира повисок облик на концентрација на државниот империум во рацете на централните органи на власта, за разлика од федеративната / сложена држава. Граѓаните во една вака поставена единствена, неделива и хомогена држава мораат да бидат подредени под исти важечки закони на целата државна територија [!] – бидејќи, во спротивно, на мала врата се отвора патот за територијална автономија, кантонизација или федерализација на државата, со разни закони кои важат во различни географски региони/покраини/заедници кои, пак, функционираат како „парадржавен модел на т.н. sub-state“ (пр. Западна и Источна Македонија)!?



Секторската поделба во рамките на Министерството за внатрешни работи е само техничка внатрешна поделба која има за цел да обезбеди побрзо и посоодветно дејствување. Тоа и самиот законодавец го потенцира кога најпрво упатува на дејствување на Полицијата на целата територија на државата, а потоа секторско функционирање во рамките на државната територија [чл. 20, ст. 1 од ЗП]. Таквата поделба не може да се толкува како можност за засебно, одделно делување на секторот. Спротивно на тоа, оспорениот акт дозволува **нееднакво територијално важење на законот** врз основа на секторската поделба и, од тука, се наметнува прашањето дали целта на носењето на оспорениот акт е секторите да функционираат сепаратистички, во насока на идно подривање на уставниот поредок на државата?!

Оспорениот акт, несомнено ќе создаде **конфузија при неговата примена** во праксата и ќе ја отежни комуникацијата меѓу вработените во еден од најзначајните безбедносни сектори, кој мора да дејствува брзо во екстремни ситуации, со оглед на фактот дека Законот за внатрешни работи предвидува надлежност на вработените во МВР на целата територија на државата – без исклучок [чл. 41, ст. 1, ал. 1, 4 и 6 од ЗВР].

Оспорениот акт се коси и со еден од критериумите кои треба да ги исполнува лицето за да биде вработено во Министерството за внатрешни работи – лицето активно да го владее македонскиот јазик и неговото **кирилско писмо** [чл. 95, ст. 1, ал. 3 од ЗП]. Имено, таквата законска одреба е во насока на целосно почитување на законски предвиденото унифицирано, територијално дејствување на полицијата, а оспорениот акт со предвидената можност за впишување на друг јазик покрај македонскиот на полициските униформи ќе создаде противустанна и конфузна ситуација при легитимација најпрво внатре меѓу вработените во МВР (интерно), а потоа и надвор кон самите граѓани (екстерно).

3. Мислењето на Венецијанската комисија за т.н. Закон за употреба на јазиците (ЗУИ) вели дека не смее да се носат подзаконски акти кои ќе се повикуваат на тој закон – кој е објавен без потпис на Претседателот на Републиката, што е опасен настан без преседан во досегашната македонска уставно-правна историја

Едноставно, **негативното мислење кое Венецијанската комисија при Советот на Европа**, надополнето со влегувањето во сила на т.н. ЗУИ без потпис на Указот за прогласување на истиот од страна на Претседателот на Републиката, значи дека ниту еден акт од ист ранг или, пак, подзаконски акт не може да се базира и оправдано повикува на ЗУИ! Венецијанската комисија, во своето експертско правно *Мислење за Законот за употреба на јазиците бр. 946/2019 (09.12.2019)*, во повеќе

наврати го оспорува легитимитетот на Законот за употреба на јазиците (Сл. весник на РСМ бр. 7/2019) врз кој целосно се потпира носењето на оспорениот акт! Целосно правно неетичко би било секое постапување на уставните судии со кое ќе се занемари искажаната аргументација на Венецијанската комисија, составена од врвни истакнати европски правници-специјалисти по уставно право. Всушност, доколку го погледнеме позитивното право, може да се заклучи дека непотпишувањето на Указот за прогласување на ЗУИ *de jure* и *de facto* значи дека ЗУИ е правна фикција и не постои во правниот поредок (т.н. непостоечки правни дела, т.е. апсолутно ништовни правни дела)! Доносителите на законот го знаеја тој факт и упорно и силеџиски, со буквално фрлање амандмани во корпа, преку прекршување на сите одредби кои се однесуваат на нормално, односно деловничко носење закон, го „донесоа“ истиот.

Уставниот суд, при одлучувањето по оваа Иницијатива, мора особено да ги има во предвид овие факти и во никој случај не смее да дозволи **неправо да продуцира право** – нешто што, во поредокот на јавното право (лат. *ius publicum*), е забрането уште од Римското право до денес и што е незамисливо и непоимливо во секое здраворазумно современо европско општество. Дополнително, во тој контекст, го повикуваме Уставниот суд паралелно да одлучи и по Иницијативите со кои се оспорува ЗУИ, а кои се поднесени пред повеќе од две години и за кои сè уште нема епилог иако е пробиен секаков разумен рок за одлучување по истите, а особено што тој закон предизивува во пракса особено штетни и тешко остраниливи последици по целокупното демократско функционирање на државните институции.

Во наведеното Мислење на Венецијанската комисија, накусо, е опфатен и делот со јазикот на службените униформи, каде е наведено дека **не постои друга држава каде тие се повеќејазични** [точка 67, ст. 17]:

Што се однесува до службените униформи, ретко е да се најде повеќе од еден јазик на нив (без разлика дали е тоа униформи на полицијата, војската, пожарникарите или здравствените работници).³

Во ист контекст е делот од *Мислењето на Венецијанската комисија* според кое ЗУИ оди предалеку со наметнување на **нереални законски обврски на државните институции**⁴. Притоа Комисијата констатира дека законскиот текст е нејасен, користи зборчиња како треба/може/ќе кои ја подигнуваат општата нејасност на

³ Во прилог точка 67, ст. 17 од *Мислење на Венецијанската комисија за Законот за употреба на јазиците*: „As for the official uniforms, it is rare to find more than one language on them (whether it be police, military, firefighter or healthcare worker uniforms)“.

⁴ Во прилог т. 100, ст. 24 од *Мислење на Венецијанската комисија за Законот за употреба на јазиците*: „Nevertheless, in the opinion of the Venice Commission, in certain areas the Law may go too far by imposing what proved to be unrealistic legal obligations on the public institutions“.

законот, не ги исполнува правните барања за јасност и не ги утврдува правилно одредбите кога истите се однесуваат на албанскиот јазик, а кога на јазиците на другите заедници; го комплицира спроведување, следење и евалуација на истиот.⁵

Особено значајно, во контекст на противправноста на самиот ЗУИ, а потоа и на предметниот оспорен акт е делот од *Мислењето на Комисијата* согласно кое истата утврдува дека, текстот на Амандманот V со кој се заменува членот 7 од Уставот, истата го разбира во контекст дека **употребата на немнозинскиот јазик е субјективно/индивидуално право, а не државна обврска** [!] – предвидено во ставот 4 од „јазичниот“ Амандман V.⁶ Поради тоа, Комисијата бара ЗУИ да се ревидира, измени за да стане јасно дека граѓаните имаат право, а не обврска за употреба на јазиците на заедницата, согласно чл. 3 од Конвенцијата за заштита на националните малцинства.⁷

Понатаму, исто така од вистинска важност за докажување на противставниот карактер на оспорениот акт е делот каде Комисијата констатира дека, препуштањето на употребата на јазиците на заедницата исклучиво на дискрецијата на општинските совети **не е во согласност со европските и меѓународните конвенции ратификувани од страна на Република С. Македонија** и ги надминува минималните стандарди за заштита на малцинствата. Особено алудирајќи на *Конвенцијата за заштита на националните малцинства*!⁸

⁵ Во прилог т. 38, 39 и 43, ст. 12-13 од *Мислење на Венецијанската комисија за Законот за употреба на јазиците*: „The textual ambiguities are likely to complicate its implementation, monitoring and evaluation. However, the Language Law clearly does not fulfil the legal clarity requirements. First of all, the way the term ‘language(s) spoken by at least 20% of the citizens’ and other similar terms (‘the official language spoken by the citizen’ in Article 12 (1) and (2); ‘an official language other than Macedonian’ in Article 12 (1)) are used in the Law makes it sometimes difficult to understand in which provisions the Law refers to Albanian only and in which ones it refers to other community languages (Turkish, Vlach, Serbian, Bosnian, Romani, etc.) as well. The use of the word ‘shall’ in many provisions of the Law (Articles 4-6, 9-10, 12) (and the word ‘will’ in Article 5 (3)), which indicates an obligation to use a community language, contribute to the general ambiguity of the Law“.

⁶ Во прилог т. 44, ст. 13 од *Мислењето на Венецијанската комисија за ЗУИ*: „In the opinion of the Commission, Article 7 of the Constitution conceives the use of a non-majority language as an individual right rather than an obligation since it stipulates, in paragraph 4“.

⁷ Во прилог т. 47, ст. 14 од *Мислењето на Венецијанската комисија*: „The Law should be revised in order to make clear that the citizens have a right and not an obligation to use community languages according to the Article 3 of the Framework Convention for the Protection of National Minorities“.

⁸ Во прилог т. 61, ст. 16 од *Мислењето на Венецијанската комисија*: „In the opinion of the Commission, leaving the use of community languages solely to the discretion of the municipal councils is not in compliance with the Framework Convention when this implies that a community which should enjoy the protection from the Framework Convention is not protected at the municipal level. Moreover, the total discretion left to the municipal councils in this area may result in a very inconsistent implementation of the Framework Convention, which can hardly be deemed to be in compliance with the principle of non-discrimination. The ACFC regretted, in its 2016 opinion on North Macedonia, ‘the lack of unified practice as it sends an ambiguous signal about the interpretation of the constitutional and legislative provisions with respect to the use of languages, that is not

Комисијата упатува и на **сериозни практични проблеми** кои ЗУИ ги предизвикува во пракса, при неговата илегална примена, како и при постапката за негово носење. Имено, се потенцира дека овој закон не смееше да биде донесен во скратена собраниска постапка, бидејќи истиот регулира област која влијае на општеството во целина и не може да се третира како „некомплексен, неопширен и особено незначаен закон“.⁹

4. АКТИТЕ НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА И НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ НЕ ОДАТ ВО ПРИЛОГ НА ДВОЈАЗИЧНИ ПОЛИЦИСКИ УНИФОРМИ

Со вметнување на албанскиот јазик на униформите, се преминуваат границите на правата на националните малцинства утврдени со **Рамковната конвенција за заштита на националните малцинства** (1994), усвоена од Советот на Европа, а ратификувана од Собранието на РМ во 1997 год. Имено, во чл. 11, т. 2 и 3 од Рамковната конвенција на СЕ е предвидена можност да му се признае на секој припадник на национално малцинство правото, на својот малцински јазик, да презентира натписи, знаци и други информации од приватен карактер видливи за јавноста, а во подрачјата традиционално населени со значителен број припадници на националните малцинства, државите во рамките на нивниот правен систем, вклучувајќи ги, доколку соодветствува, и спогодбите со други држави, ќе вложуваат напори, водејќи сметка за нивните специфични услови – „да ги презентираат локалните традиционални називи, имињата на улиците и другите топографски ознаки наменети на јавноста, и на малцинскиот јазик, доколку постои доволно барање за такви ознаки“. Значи, во овие одредби е утврдена *границата на разумна дозвола* за користење и унапредување на малцинскиот јазик! Непредвидувањето на дополнителни ситуации, како обврска за државите кои ја ратификувале, значи дека со позитивното право во државава овој дел од Конвенцијата е веќе испочитуван и имплементиран во македонската пракса. Секое натамошно презмеање на мерки и

conducive to transparency and legal clarity’. In the view of the Commission, both Article 8 of the Language Law as well as the alternative text go beyond the minimum standards of minority protection laid down in European and international documents“.

⁹ Во прилог т. 31, ст. 9 од *Мислењето на Венецијанската комисија*: „The Law cannot be considered as “non-complex or non-extensive” as it regulates an area which in fact affects the society as a whole“ (Законот не може да се смета како „некомплексен или неопширен“ бидејќи регулира област која всушност влијае на општеството во целина). Nevertheless, the use of the Albanian language by civil servants in all communication within and between public institutions may adversely and severely affect the functioning of the public administration, especially if this provision is interpreted as covering also verbal communication between civil servants“.



активности надвор од конвенционалните рамки значи и постапување спротивно на меѓународното право, како темелна вредност на уставниот поредок. Вака утврдената меѓународна правна рамка, не е случајна, истата е соодветно поставена со цел да се потенцира фактот дека правата на малцинствата не може и не смее да се поврзуваат со автономија, со внатрешно самоопределување или со сецесија, а со цел да се задржи некомплицираниот унитарен карактер на државата и со цел да се спречи масовна појава на сеционистички политики и движења.

Дополнително, правата на малцинствата, меѓу кои и албанското малцинство во Македонија, се одредени во член 27 од **Меѓународниот пакт за граѓански и политички права на ООН (1966)**: „Во државите, во кои што живеат етнички, верски или јазични малцинства, не смеат да им бидат одземени правата да имаат, заедно со другите членови на својата заедница, посебен културен живот, да ја изведуваат и исповедаат својата вера, или да го употребуваат својот сопствен јазик“. И, повторно, како и во претходно спомената Рамковна конвенција на Советот на Европа, употребата на малцинскиот јазик е утврдена и определена на ниво на дозволена приватна употреба видлива за јавноста! Државата е обврзана да го обезбеди користењето на тоа право до тој момент, а секое понатамошно отстапување од меѓународното право, може да води кон ситуација едно малцинство нелегитимно да се стекне со статус – [конститутивен] народ/нација, кој подоцна ќе дејствува сецесивно и може да го искористи *правото на отцепување* и припојување кон друга држава, како дел од правото на самоопределување.

5. СПОРЕДБЕНО-ПРАВНАТА АНАЛИЗА ПОКАЖУВА ДЕКА ДВОЈАЗИЧНИТЕ УНИФОРМИ ВО УНИТАРНИ ДРЖАВИ РЕЧИСИ И ДА НЕ ПОСТОЈАТ!

Компаративното истражувањето направено од страна на Парламентарниот институт при Собранието на РМ – *Начини на употреба на јазиците на униформите на полицијата и војската во избрани држави* (март 2021) заклучува дека најголемата група на развиени европски и светски демократски држави користат **исклучиво само еден официјален јазик** на полициските и воените униформи (пр. Албанија, Естонија, Латвија, Литванија, Португалија, Полска, Романија, Словенија, Хрватска, Франција, Шпанија и Шведска); додека во помал број земји покрај официјалниот државен јазик се користи и **англискиот**, како светски lingua franca во нашево совремие (пр. Ерменија, Грузија, Грција, Унгарија и Црна Гора). Ваков пример на повеќејазични униформи во разни делови се среќава само во Босна и Херцеговина – како пример на нефункционална западнобалканска федеративна држава!



Политичка партија ЛЕВИЦА
ул. „Мирослав Крлежа“ бр. 20-1/12; општина Центар – 1000 Скопје
Трансакциска с-ка: 300000004515386 – Комерцијална банка
ЕДБ: 4044016512070 | ЕМБС: 7108192
www.levica.mk | contact@levica.mk | тел. 075/885-645



* * *

Поради сè што е наведено претходно, сметаме дека оспорениот антиконституционален подзаконски правен акт е **инкомпатибилен** со нашиот демократски уставен поредок, при што истиот треба што побрзо да биде касиран и веќе да не постои во нашиот правен систем, како еклатантно противуставен и незаконит.

*

НАПОМЕНА: Врз основа на досегашното лошо искуство при комуникацијата со Вашите стручни служби, како подносител, БАРАМЕ да бидеме перманентно, навремено и **писмено известени** за понатамошното постапување, како и за исходот од оваа наша Иницијатива – согласно чл. 13 и чл. 22, ст. 1-2 од Вашиот *Деловник за работа* (Сл. весник на РМ бр. 70/1992 и 202/19, 256/20).

Скопје
22.XI.2022

Подносител:
ПП ЛЕВИЦА

Застапник по закон:
проф. д-р Димитар Анасиев – претседател
[Пратеник во Собранието на РМ]
